

HABRUTA NIGHT

TUESDAY | 12•24•19 | 9 PM

SHAARE ZION

**Tonight's learning is dedicated
L'Refuah Shelema Refael David Ben Claudie**

Reproduced by Habruta Night Booklet with permission of the
copyright holders, ArtScroll / Mesorah Publications, Ltd.

“

Week 42

Topic

תדיר ושאינו תדיר

WHO GOES FIRST?

”

TOPIC DISCUSSION

What should one do first, pray Arbit or light Hanukah candles?

This coming Shabbat is going to be, Shabbat, Rosh Hodesh and Hanukah, what's the order of the Sifrei Torah?

Which Haftarah do we read for this coming Shabbat?

Friday afternoon, which candles does one light first: Shabbat or Hanukah?

Saturday night, what should one do first, Haddalah or Hanukah candles?

גמרא זבחים פט - כל התדיר מחבירו קודם את חבירו.

Whenever you have two different mitzvot you choose the mitzvah which is more frequent for example: we put tallit before tefillin because tallit we wear on Shabbat which makes it more frequent.

As we continue to learn this sugya, we will now focus specifically on the Hanukah aspect of *tadir* and its many ramifications with regards to Hanukah lighting, i.e. *Arbit*, *Havdalah*, and *Ner Shabbat*.

Does the more frequently observed mitzvah take precedence, or does the special mitzvah hayom come first?

בקיום מצוות עשה, כשיש לפניו שתי מצוות, ואחת מן המצוות תדירה יותר מחברתה, צריך להקדים ולקיים המצוה שהיא תדירה יותר, ואח"כ המצוה שאינה תדירה, משום דקיי"ל 'תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם'. לדוגמא: היו לפניו מצות לבישת ציצית ומצות הנחת תפילין, לבישת ציצית קודמת, דמצות ציצית תדירה יותר מתפילין, שנוהגת בין בחול ובין בשבת, ואילו מצות תפילין נוהגת רק בחול.

והנה, לענין הלכות חנוכה, דנו הפוסקים בכמה דוכתי אי אמרינן 'תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם'.

א. המדליק נר חנוכה לאחר צאת הכוכבים, האם תפילת ערבית קודמת להדלקת נר חנוכה, כיון שתפילת ערבית תדירה.

ב. בערב שבת, האם הדלקת נר שבת קודם להדלקת נר חנוכה, דתדיר קודם.

ג. במוצאי שבת, האם הבדלה קודמת להדלקת נר חנוכה, כיון דהיא תדירה. צדדי הספק יתבאר באורך בסוגיין.

במה מדליקין פרק שני שבת

כג:

הדר פשטה נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא. ונראה לרשב"א כשהלך ר"ח טובה להיות בשבת שיש להפטיר בגרות משום פרסומי ניסא ולא צהשמים כסאי שהיא הפטרת ר"ח ועוד כיון שהמפטיר קורא בשל חנוכה יש לו להפטיר מענין שקרא ומה שמקדימים לקרות בשל ר"ח משום דבקריאת התורה כיון דמאי למיעבד תרוייהו תדיר ופרסומי ניסא עבדין תרוייהו ותדיר קודם אצל היכא דלא אפשר למעבד תרוייהו פרסומי ניסא עדיף ועוד דבקריאת התורה אין כל כך פרסומי ניסא שאינו מוכיר זה נרות כמו שהפטרה ועוד נראה לרשב"א דעל כן הקדימו של ר"ח כדי שהמפטיר יקרא בשל חנוכה ויפטיר בגרות דזכריה: **ה"ג** הוא דהוה רגילי בשרגא. פי' הצעל והאשה לכך אמר תרי גברי צררי נפקי מהכא ולקמן אמר חזא דהוה רגילה האשה לצדה לכך קאמר דנפיק חד גברא רבא צוכותה: **דבי** נשא דרב שיובי. אומר ר"ח דכבר נפטור אצו לכך קאמר צהאי לישנא דאי מחיים הוה ליה למימר דבי אצו ואומר ר"ח צס צצו שמואל כשכותבין כחוצה אס

ומפני ביטול עניים שלא יהו עניים וישובין ומשמרין עבשיו מניה בעה"ב פאה ומפני חשד שלא יהיו עובדין וישובין אומרים תבא מארה לאדם שלא הניח פאה בשדהו ומשום "בל תכלה אצו כולהו לאו משום בל תכלה נינהו אמר רבא מפני הרמאין: אמר רב יצחק בר רדיפה א"ר הונא *גר שיש לה שני פיות עולה לב' בני אדם אמר רבא *מילא קערה שמן והקיפה פתילות כפה עליה כלי עולה לכמה בני אדם לא כפה עליה כלי עשאה במזון מדורה ואפילו לאחד גמי אינה עולה: אמר רבא פשיטא לי *גר ביתו וגר חנוכה נר ביתו עדיף משום שלום ביתו¹² נר ביתו וקידוש היום נר ביתו עדיף משום שלום ביתו בעי רבא נר חנוכה וקידוש היום מהו קידוש היום עדיף דתדיר או דילמא נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא בתר דאבעיא הדר פשטה דגר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא: אמר

ומפני ביטול עניים. שלא היו יודעים מתי יקלור אותם¹²: מפני החשד. שהעוברין רואין צגמר קלירו שהוא מכלה את הכל לא ידעו שנתנה כגר: ומשום לא תכלה. דמשמע שעת כליו: אצו בזהו. הני דאמון לא טעמא דלא תכלה קא מפרשי מאי שנא שעת כליו: אמר רבא מפני הרמאין. העוברין על לא תכלה ואומרים כגר הנחמנו: שתי פיות. שהנרות שלהם של חסד הן ומכוסין ועושים לו נקצ צלדי כסויו להכניס לו הפתילה והוא הפה ולמעלה צביסויו יש נקצ קטן וגם חלל יש למעלה מן הכסויו¹³ וממלאו שמן והוא נכנס דרך הנקצ מעט מעט אס יש צי שני נקצים משני דלדין עולה לשני צי אדם למחדרין העושין נר לכל אחד ואחד: עשאה במדורה. שהאס מתחצרת לאמנעימה ואינו דומה לגר: נר ביתו וגר חנוכה. נר צימו בשבת והוא עני ואין לו כדי לקנות שמן לשתי נרות: שלום ביתו. והכי אמרינן לקמן (דף סה:) ותונו משלום נפשי וז' הדלקת נר בשבת צצני צימו מצטערין ליש צמשך: בנים תלמידי חכמים. דכתיב (משל ו) כי נר מצוה ותורה אור על ידי נר מצוה דשבת ותורה צא אור דמורה: דרבי

The Gemara establishes a set of preferences for the performance of certain holiday commandments:

Rava said: It is obvious to me that if an impoverished person lacked the funds to purchase oil for kindling **נר חנוכה** **וגר ביתו** — both a **Sabbath light** for **his house** and a **Chanukah light**, **נר ביתו עדיף משום שלום ביתו** — purchasing oil for a **Sabbath light** for **his house** is preferable, on account of the peace it brings to **his house**.^[12] **נר ביתו** — It is also obvious that if a pauper cannot afford to purchase both oil for a **Sabbath light** for **his house** and wine for the **sanctification of the Sabbath day**,^[13] **נר ביתו עדיף משום שלום ביתו** — purchasing oil for a **Sabbath light** for **his house** is preferable, on account of the peace it brings to **his house**.

The Gemara now turns to a more challenging set of alternatives:

Where the choice is between kindling a **Chanukah light** and **sanctification of the Sabbath day**, מהו — what is [the law]? **קידוש היום** — Is **sanctification of the Sabbath day** preferable, since it is a frequent obligation (whereas kindling the Chanukah lights is only an annual event)?^[14] או **נר חנוכה** — Or perhaps kindling the **Chanukah light** is preferable, since its purpose is **publicizing the miracle** that God wrought for the Jewish people. — ? —

The Gemara reports:

After [Rava] asked [this question], he himself resolved it: **נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא** — Kindling the **Chanukah light** is preferable, since its purpose is **publicizing the miracle**.^[15]

We will also discuss the prevalent Minhagim in our times.

רא"ש:

It would seem, if not for פרסומי ניסא, that this idea of תדיר would precede, even if you won't be able to do the other mitzvah at all. (Since in our case the guy can afford only one).

משמע אי לאו משום פרסומי ניסא דתדיר קודם אפילו לדחות את שאינו תדיר.

תוספות

SUMMARY: *Tosafot* explains that on Shabbat Rosh Hodesh Hanukah, we read the Haftarah regarding the candles in Sefer Zecharyah.

ד"ה הדר

The *Rashba* understands, that when Rosh Chodesh *Teves* falls on Shabbat, the Haftarah that should be read is the one regarding candles in Sefer Zecharyah, due to the spreading of the miracle of candles. The normal Haftorah read on Shabbat Rosh Chodesh, "*Hashamayim Kisi*," should not be read. Additionally, since the Maftir reads a Maftir (from the Torah) related to Hanukah, he should similarly read a Haftorah related to Hanukah.

ונראה לרשב"א כשחל ר"ח טבת להיות בשבת, שיש להפטיר בנרות דזכריה משום פרסומי ניסא ולא בהשמים כסאי שהיא הפטרת ר"ח, ועוד כיון שהמפטיר קורא בשל חנוכה יש לו להפטיר מענין שקרא.

The reason that we first read from the Torah regarding Rosh Chodesh, is because we have the ability to read from both topics. We therefore read both, the one that is commonly read (Rosh Chodesh) and the one that helps publicize the miracle of Hanukah, and we know the rule is that something more commonly done is done before whatever is less commonly done. However, if we would not be able to do both, we would say that it is preferable that the publicizing of the miracle should be done. Additionally, there is not a lot of publicizing of the miracle done during the reading of the Torah, as it does not even mention candles, unlike the Haftarah.

It also appears to the Rashba, that they had the Torah reading of Rosh Chodesh first in order that the Maftir should read regarding Hanukah and read a Haftarah regarding the candles in Sefer Zechariah.

ומה שמקדימים לקרות בשל ר"ח, משום דבקריאת התורה כיון דמצוי למיעבד תרוייהו תדיר ופרסומי ניסא עבדינן תרוייהו ותדיר קודם, אבל היכא דלא אפשר למעבד תרוייהו פרסומי ניסא עדיף, ועוד דבקריאת התורה אין כל כך פרסומי ניסא שאינו מזכיר בה נרות כמו בהפטרה.

ועוד נראה לרשב"א, דעל כן הקדימו של ר"ח כדי שהמפטיר יקרא בשל חנוכה ויפטיר בנרות דזכריה.

According to Tosafot: whenever one has the ability to do both, we do the one that is more frequent even against **פרסומי ניסא**. Only when one cannot do both **פרסומי ניסא** precedes.

For this reason, we read Rosh Hodesh first, because it's **תדיר** (with ability to do both).

We read haftarah of Hanukah because it's **פרסומי ניסא** (without ability to do both).

If one has to light and pray *Arbit*, should he pray first because it is more frequent, or should he light first, because the time is running out?

One should keep in mind Shema of *Arbit* is from the Torah, while *נר חנוכה* is from the rabbis.

עמודי אש

מגן אברהם:

One who has to pray *Arbit*, should light first, since its quick, you won't forget to pray.

שב יעקב:

One should pray first, since its *תדיר* with ability to do both. Also, since Shema is from the Torah, Hanukah is from the rabbis.

הנה מי שלא התפלל בחנוכה מעריב איזה מהן יקדים אם להתפלל מעריב או ידליק נר חנוכה. המגן אברהם [סימן תרעב] כתב דנר חנוכה קודם. אך ראיתי בשב יעקב [חלק אורח חיים סימן כב] שחלק עליו ודעתו להקדים תפלה לנר חנוכה. חדא, דקריאת שמע דאורייתא ונר חנוכה דרבנן, ותו דתפלה תדיר. עכ"ד.

התעוררות תשובה

We shouldn't say *תדיר* to go pray *Arbit* first, since every second that you are not lighting, less people are going to see your candles and its less of publicizing the miracle; it's a mitzvah which is time sensitive. Unless you are lighting inside not by the window in which the miracle is publicized by the family then you should pray *Arbit* first.

באשל אברהם סי"א: כתב דיש להקדים תפילת ערבית וכו' דאפי' בדרבנן תדיר קודם. ג"ל כיון דכאן יש מנהג שוברת לא אמרין צ"ח תדיר קודם. דהא כל שלא הדליק מיד בליל הכוכבים בכל רגע ממשע הפרסום עד זמן שחלה רגל, לכן ידליק תחילה. ואפשר דלדין דמדליקין בפנים אין לנו חוששין לדינא לזמן דגמ' רק לזריות בעלמא, כדאי' כאן ברמ"א סי"ב, ויש להקדים תפלה וק"ש קודם, תוך מאס יש לו חלקן הסמוכה לריה שרואין העוברים ושבים הנרות יקדים תפלה ג"ת.

משנה ברורה

Even if one prays first, he should make sure the candle is prepared, so he can light immediately when he gets home.

ודע, דאפלו הנוהגין תמיד להדליק אחר תפלת ערבית, מן הנכון שיכינו על כל פנים השמן בתוך הנרות קדם תפלת ערבית כדי שיהיה מוכן תכף אחר תפלת ערבית להדליק, דאם יעשה הכל אחר תפלת ערבית, בודאי יש לחשש שיעבר עקר זמן הדלקתו, והוא חצי שעה מדינא דגמרא:

HALACHA

אור לציון

פרק מג הלכה ה

If you can, pray *Arbit* before the time to light even begins and then light at the correct time. Otherwise, one should light and then pray *Arbit*.

If your only *Arbit* with a minyan is at the time to light, (which is from 20 minutes after sunset till 50 minutes after sunset) if you can pray and still make it home in time; pray and then light. If you will not be able to light in that time frame, it's better to light first on time and pray without minyan.

Proof: when the rabbis instituted the lighting time to be at צאת הכוכבים they knew that praying *Arbit* is also at צאת, and they didn't assume everyone's house was right near the shul, they obviously expected people to light on time and pray *Arbit* later.

שאלה: אימתי יש להתפלל ערבית בלילות חנוכה, קודם ההדלקה או לאחריה?
תשובה: מי שמתפלל ערבית מבעוד יום יכול להתפלל ערבית לפני זמן הדלקה נרות חנוכה וכשיגיע זמן הדלקה ידליק את הנרות, אבל מי שלא התפלל עד שהגיע זמן הדלקת נרות, ידליק קודם נרות חנוכה ואחר כך יתפלל ערבית.

ואם אין תפלת ערבית בצבור אלא בעת הדלקת נרות חנוכה, אם יספיק לאחר התפלה להדליק על כל פנים בתוך חצי שעה של הדלקה יתפלל קודם, אבל אם מחמת תפלה בצבור יפסיד את מחצית השעה של ההדלקה עדיף שידליק בזמן ויתפלל ערבית ביחיד.

ראיה שידליק קודם שיתפלל: הרי כשחז"ל תיקנו להלדיק נר חנוכה בצאת הכוכבים הם ידעו שגם ערבית יכול להתפלל מצאת הכוכבים, ואם ילך להתפלל ורק אז ידליק נרות לעולם לא יוכל להדליק כדינה לכתחלה וכיצד תקנו דבר שאי אפשר.

חזון עובדיה

Hacham ovadia holds, that one should pray *Arbit* first, since its more frequent and it has shema which is from the Torah.

When the time arrives to light one should not start a meal or even learn Torah.

יקדים תפלת ערבית שתדיר קודם, ועוד דקריאת שמע דאורייתא.

אסור לאכול סעודת קבע קודם הדלקת נרות חנוכה, ואפילו ללמוד תורה קודם שידליק.

FRIDAY

טור בית יוסף

Tur: The *Baal Halachot Gedolot* holds, that one should light Hanukah candles before Shabbat candles, since if you light Shabbat candles you have accepted Shabbat and you no longer can light Hanukah candles. *Tosafot* disagrees and says, we don't accept Shabbat with the candles; therefore one can light Shabbat candles and then Hanukah candles, as long as he did verbally accept Shabbat.

Bet Yosef: Just to stay out of the dispute, one should light Hanukah candles first as everyone agrees that its allowed.

סימן תרעט

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן
[א] איזה מדליק תחלה נר חנוכה או נר שבת:

א כתב בעל הלכות גדולות נר של שבת ושל חנוכה ידליק של חנוכה ברישא דאי מדליק של שבת ברישא איתסר ליה לאדלוקי של חנוכה דהא קבליה לשבת. והתוספות א כתבו שאין הקבלה תלויה בהדלקה ויכול להדליק של שבת תחלה ואחר כך של חנוכה כל זמן שלא קיבלו לשבת:

טור

בית יוסף

ולענין מעשה נראה לי דמדליק של חנוכה תחלה דאף לדברי החולקים על בעל הלכות גדולות אם רצה להדליק של חנוכה תחלה רשאי (א): וכתוב בתרומת

דרכי משה

(א) ואין דבריו נראים בזה שהרי הרשב"א כתב בתשובה (ח"א סי' אלף ע) וכ"כ בתולדות אדם וחוה נתיב ט' חלק א' (סא ע"ד) דידליק של שבת תחלה תדיר ושאינו תדיר קודם שמענין דלמאן דאמר דהדלקה לא הוי קבלת שבת דידליק של שבת תחלה מיהו אנו נוהגים להדליק של חנוכה תחלה וכ"כ במנהגים שלנו (ר"א טירנא מנהג חנוכה עמ' קמה):

If you hold that Shabbat candles is not accepting Shabbat, you should light Shabbat candles first because of תדיר, so how can בית יוסף say light which ever way you want?

סימן תרעט סק"א

If one lit Shabbat candles but didn't accept Shabbat, he can still light the Hanukah candles. If a woman lit Shabbat candles and assumingly accepted Shabbat, she should have someone else light the Hanukah candles.

ובדיעבד אם הדליק של שבת ולא קיבל שבת במחשבתו יכול להדליק אח"כ ונראה לי דבאשה המדלקת, כיון שהמנהג שמקבלת שבת בהדלקתה, כמו שכתוב סימן רס"ג, אם כן לא תדליק שוב של חנוכה אלא תאמר לאחר להדליק.

HALACHA

בן איש חי

Even though the husband lights the Hanukah candles and the woman lights Shabbat candles, she should wait for the husband to light Hanukah candles before she lights the Shabbat candles.

However, on night 7 or 8 when it takes a while for him to light all the candles, she can start once the first candle is already lit.

One should make sure to pray *Minha* before they light. Because once you lit, we assume it's the next day, then how can you pray *Minha* of yesterday.

Ohr Letzion: However, that's only if you are praying with a minyan. However, one who did not pray with a minyan, should not pray alone and rather should light and go to shul and pray *Minha* with a minyan.

נר חנוכה מדליק קודם נר שבת, ואף על פי שהאיש הוא המדליק נר חנוכה והאשה מדלקת נר שבת, תמתין אשתו שלא תדליק נר שבת עד שידליק הבעל נר חנוכה.

ומיהו אם שבת הוא בליל שביעי או שמיני שיש נרות הרבה, והאשה רוצה למהר מחמת הזמן שלא נשאר עת מרוח, אז תוכל להדליק נר שבת אחר שהדליק הבעל נר אחד בלבד ולא תמתין עד שידליק הכל.

וצריכין לזהר בערב שבת שיתפלל מנחה ואחר כך מדליקין, שלא יהא תרתי דסתרי.

אור לציון: אם יש מנין שמתפלל בו מוקדם, ואם אין מנין לא יתפלל ביחיד אלא יתפלל מנחה לאחר הדלקת נרות חנוכה.

ויש לזהר ליתן די שמן שידליק עד קרוב לשעה לאחר שקיעה.

On Friday, because we light early, one should put extra oil, enough to last until one hour after sunset.

מוצאי שבת

מִרְנָה - מִשְׁנֵה בְּרִיחַ

מדליקין נר חנוכה בבית הכנסת קודם הבדלה. In shul, one should light before *Habdalah*.

Since we want to delay the ending of Shabbat as much as we can. Also, since there is פרסומי ניסא through the lighting.

ב (ב) קדם ההבדלה. דאף דמצות הבדלה תדירה, מכל מקום כל מה דנוכל לאחר לצאת מן השבת יעדיף טפי, וגם בהדלקה יש פרסומי ניסא. ואם שכת אתה חוננתנו, יאמר המבדיל בין קדש לחול ואחר כך

בן איש חי:

In the house, one should light after *Habdalah*, since *Habdalah* is more frequent.

במוצאי שבת בבית כנסת מדליקין נר חנוכה ואחר כך מבדילין, אבל בבית מבדיל ואחר כך מדליק נר חנוכה וזו הדרך הנכונה יותר.

SUMMARY

One should pray *Arbit* before he lights the Hanukah candles

If one would need to wait for a minyan to pray *Arbit*, he might as well go home light and then go pray.

Its best to pray *Arbit* after sunset, this way you would light immediately after.

Friday:

Hanukah candles are first and then Shabbat candles.

Pray *Minha* early.

Saturday night:

In Shul they light Hanukah and then say *Habdalah*.

At home, one should say *Habdalah* and then light the candles.